

HỒ NGỌC KHẢI – NGUYỄN THỊ TỐ MAI (đồng Tổng Chủ biên)
NGUYỄN VĂN HẢO (Chủ biên)
LƯƠNG DIỆU ÁNH – NGUYỄN THỊ ÁI CHIỀU
TRẦN ĐỨC LÂM – LƯƠNG MINH TÂN

ÂM NHẠC

8

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HỒ NGỌC KHẢI – NGUYỄN THỊ TỔ MAI (đồng Tổng Chủ biên)
NGUYỄN VĂN HẢO (Chủ biên)
LƯƠNG DIỆU ÁNH – NGUYỄN THỊ ÁI CHIỀU
TRẦN ĐỨC LÂM – LƯƠNG MINH TÂN

ÂM NHẠC

TỔNG BIÊN TẬP

Phạm Vĩnh Thái

8

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG SÁCH

Sách có 8 chủ đề, mỗi chủ đề thường có các nội dung sau:

 HÁT	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng ca hát.
 NHẠC CỤ	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng chơi nhạc cụ. Sách biên soạn cho nhạc cụ thể hiện tiết tấu, sáo recorder và kèn phím. Tùy theo điều kiện của từng trường, có thể lựa chọn một trong hai nhạc cụ sáo recorder hoặc kèn phím hay có thể thay bằng các nhạc cụ phù hợp khác.
 ĐỌC NHẠC	Nội dung giúp học sinh phát triển kỹ năng đọc nhạc.
 LÍ THUYẾT ÂM NHẠC	Nội dung trang bị cho học sinh kiến thức lí thuyết âm nhạc cơ bản.
 THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC	Nội dung giúp học sinh hiểu biết các kiến thức âm nhạc phổ thông.
 NGHE NHẠC	Nội dung giúp học sinh tiếp nhận và cảm thụ âm nhạc thông qua nghe tác phẩm/trích đoạn tác phẩm.

Các nội dung học tập ở mỗi bài học, thuộc từng chủ đề được thiết kế gồm các hoạt động:

 Khởi động	Hoạt động giúp học sinh tiếp cận mục tiêu, yêu cầu cần đạt, xác định vấn đề và nhiệm vụ học tập, nội dung học tập mới.
 Khám phá	Hoạt động nhằm giúp học sinh chiếm lĩnh kiến thức mới, giải quyết vấn đề, thực hiện nhiệm vụ đặt ra từ hoạt động <i>Khởi động</i> .
 Luyện tập	Luyện tập những kiến thức, kỹ năng đã được học ở hoạt động <i>Khám phá</i> để phát triển năng lực.
 Vận dụng	Vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học vào những tình huống cụ thể trong thực tiễn.

*Hãy bảo quản, giữ gìn sách giáo khoa để dành tặng
các em học sinh lớp sau!*

Lời nói đầu

Sách giáo khoa **Âm nhạc 8** – Bộ sách **Chân trời sáng tạo** được biên soạn theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Âm nhạc năm 2018 với các nội dung chính: *Hát, Nhạc cụ, Đọc nhạc, Lí thuyết âm nhạc, Thường thức âm nhạc* và *Nghe nhạc*. Các bài học trong sách được xây dựng trên nguyên tắc tinh giản, lấy hoạt động thực hành để hình thành kiến thức và phát triển kĩ năng.

Sách giáo khoa **Âm nhạc 8** có 8 chủ đề, bao gồm: *Giai điệu tuổi hồng, Trái Đất đẹp tươi, Trái tim người thầy, Nhịp điệu quê hương, Bốn mùa hoà ca, Về miền quan họ, Giai điệu bốn phương, Vui chào hè về*. Mỗi chủ đề chuyển tải những nội dung học tập hấp dẫn, hình ảnh minh hoạ sinh động; chứa đựng các giá trị văn hoá âm nhạc dân tộc và thế giới. Với mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực chung và năng lực âm nhạc đặc thù, sách là người bạn đồng hành giúp học sinh hoàn thiện nhân cách, hình thành và nuôi dưỡng trong các em tình yêu âm nhạc sâu sắc, thị hiếu âm nhạc lành mạnh, đời sống thẩm mĩ nghệ thuật phong phú.

Chúc các em có một năm học thành công!

Nhóm tác giả

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
Hướng dẫn sử dụng sách	2
Lời nói đầu	3
Chủ đề 1: Giai điệu tuổi hồng	5
Bài 1	6
Hát: Ước mơ hồng	6
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 1	7
Bài 2	9
Nhạc cụ thể hiện giai điệu:	9
Sáo recoder: Bài thực hành số 1	9
Kèn phím: Bài thực hành số 1	10
Lí thuyết âm nhạc: Gam trưởng, giọng trưởng, giọng Đô trưởng	11
Bài 3	12
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 1	12
Chủ đề 2: Trái Đất đẹp tươi	14
Bài 4	15
Hát: Ngôi nhà của chúng ta	15
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 2	16
Bài 5	18
Nhạc cụ thể hiện giai điệu:	18
Sáo recoder: Nốt Đô, Bài thực hành số 2	18
Kèn phím: Kỹ thuật legato, Bài thực hành số 2	19
Bài 6	20
Thường thức âm nhạc: Giới thiệu kèn trumpet và saxophone	20
Nghe nhạc: Nghe bài <i>What a wonderful world</i>	21
Chủ đề 3: Trái tim người thầy	23
Bài 7	24
Hát: Con đò thời gian	24
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 2	25
Bài 8	27
Lí thuyết âm nhạc: Gam thứ, giọng thứ, giọng La thứ	27
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 3	28
Bài 9	29
Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu	29
Nghe nhạc: Nghe bài <i>Hành khúc ngày và đêm</i>	30
Chủ đề 4: Nhịp điệu quê hương	31
Bài 10	32
Hát: Khi vui xuân sang	32
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 3	33
Bài 11	35
Nhạc cụ thể hiện giai điệu:	35
Sáo recoder: Nốt Pha, Bài thực hành số 3	35
Kèn phím: Bài thực hành số 3	36

Bài 12	37
Thường thức âm nhạc: Giới thiệu một số nhạc cụ truyền thống Việt Nam	37
Nghe nhạc: Nghe liên khúc <i>Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ</i>	38
Chủ đề 5: Bốn mùa hoà ca	40
Bài 13	41
Hát: Khúc ca bốn mùa	41
Lí thuyết âm nhạc: Nhịp $\frac{3}{8}$	42
Bài 14	44
Lí thuyết âm nhạc: Nhịp $\frac{6}{8}$	44
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 4	45
Bài 15	46
Thường thức âm nhạc: Thể loại hợp xướng	46
Nghe nhạc: Nghe hợp xướng <i>Tiếng hát giữa rừng Pác Bó</i>	47
Chủ đề 6: Về miền quan họ	48
Bài 16	49
Hát: Lí cây đa	49
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 4	50
Bài 17	51
Nhạc cụ thể hiện giai điệu: Bài thực hành số 4	51
Lí thuyết âm nhạc: Đảo phách	52
Bài 18	53
Thường thức âm nhạc: Dân ca quan họ Bắc Ninh	53
Nghe nhạc: Nghe bài <i>Trên rừng ba mươi sáu thứ chim</i>	54
Chủ đề 7: Giai điệu bốn phương	55
Bài 19	56
Đọc nhạc: Bài đọc nhạc số 5	56
Hát: Giấc mơ của em	56
Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 5	58
Bài 20	59
Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Wolfgang Amadeus Mozart	59
Nghe nhạc: Chương III Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ	60
Chủ đề 8: Vui chào hè về	61
Bài 21	62
Hát: Mùa hè chao nghiêng	62
Nghe nhạc: Nghe bài <i>Hooray! Hooray! It's a holi-holiday</i>	63
Bài 22	65
Nhạc cụ thể hiện giai điệu:	65
Sáo recoder: Bài thực hành số 5	65
Kèn phím: Bài thực hành số 5	65
Giải thích thuật ngữ	67

GIẢI ĐIỆU TUỔI HỒNG

Bài 1:

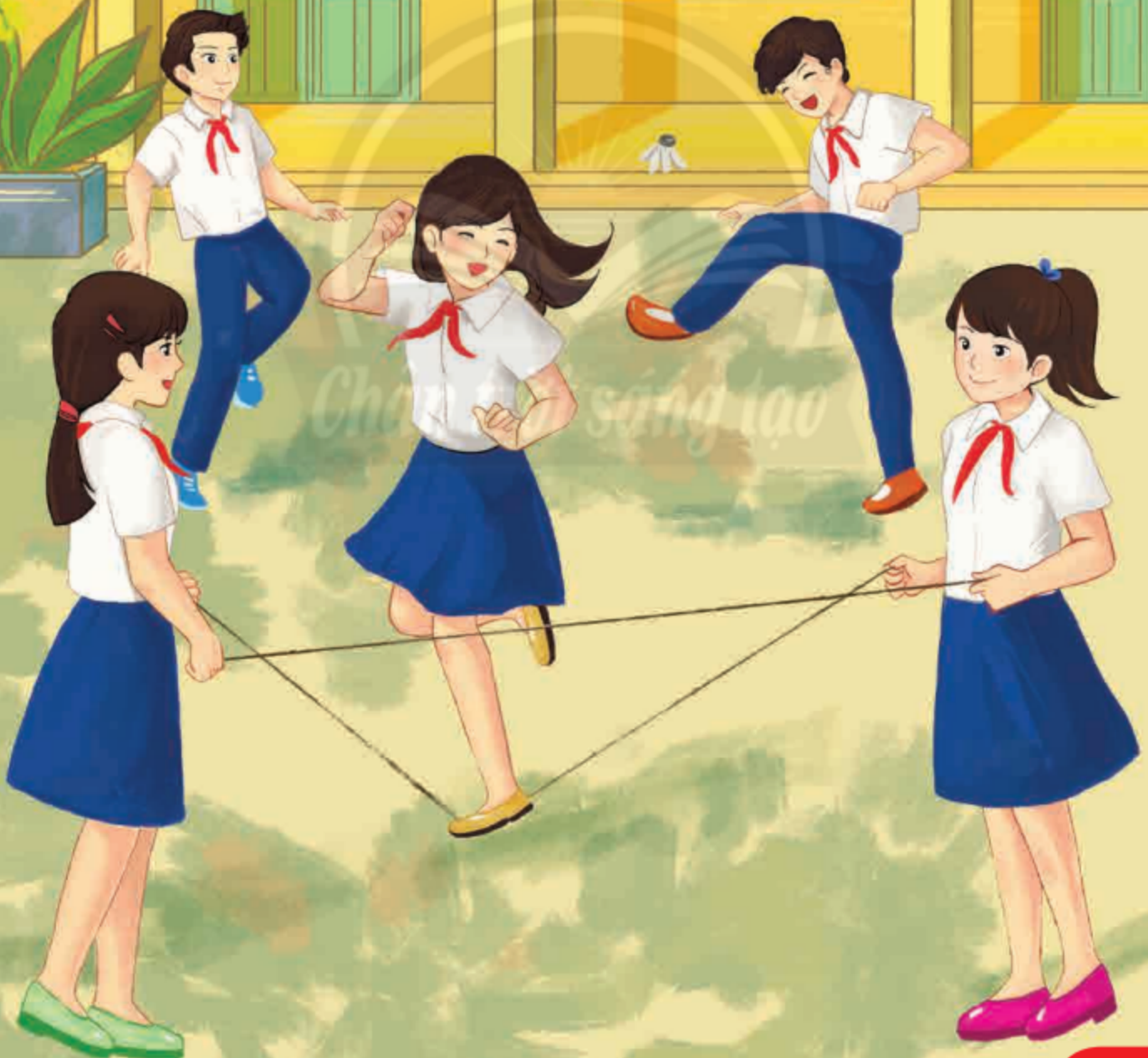
- Hát: *Ước mơ hồng.*
- Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 1.*

Bài 2:

- Nhạc cụ thể hiện giai điệu:
 - + Sáo recorder: *Bài thực hành số 1.*
 - + Kèn phím: *Bài thực hành số 1.*
- Lí thuyết âm nhạc: Gam trưởng, giọng trưởng, giọng Đô trưởng.

Bài 3:

- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 1.*

BÀI 1

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trong sáng, lạc quan của bài *Ước mơ hồng*.
- **Nhạc cụ thể hiện tiết tấu:** Biết sử dụng nhạc cụ thể hiện tiết tấu để gõ đệm cho bài *Ước mơ hồng*.

HÁT

Ước mơ hồng

Nhịp vừa, yêu thương

Nhạc và lời: Phạm Trọng Cầu

Cuộc sống đã cho em bao ước mơ màu hồng. Cho
em bao khát vọng và tình yêu menh mông. Tuổi thơ đã cho
em yêu tiếng ca học trò. Vang khắp nẻo đường bay qua
phố phường ôi tiếng hát ngàn mến thương. Như chim sơn
ca hát trên cao xanh bao la, tiếng chim sơn ca tiếng chim
bay xa, tiếng ca vui vào mọi nhà. Em như hoa
xuân ngát hương thơm tràn lòng người, sắc hương
tưng bừng lá hoa reo mừng đón mùa xuân sang. Cuộc...

Ước mơ hồng là bài hát có nhịp điệu nhẹ nhàng, lời cuốn, giai điệu trong sáng, tươi vui, nói lên niềm lạc quan, tình yêu cuộc sống của tuổi thiếu niên với những ước mơ về một tương lai tươi đẹp. Bài hát được viết ở hình thức ba đoạn: đoạn 1 từ "*Cuộc sống đã cho em...*" đến "*...ngàn mến thương*", đoạn 2 từ "*Như chim sơn ca...*" đến "*...mùa xuân sang*", đoạn 3 tái hiện lại đoạn 1 và kết ở "*...ngàn mến thương*".

2. Nghe bài hát *Ước mơ hồng*, nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và nội dung ý nghĩa của bài hát.
3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.
4. Học hát bài *Ước mơ hồng*.

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 1

- a.
- b.
- c.

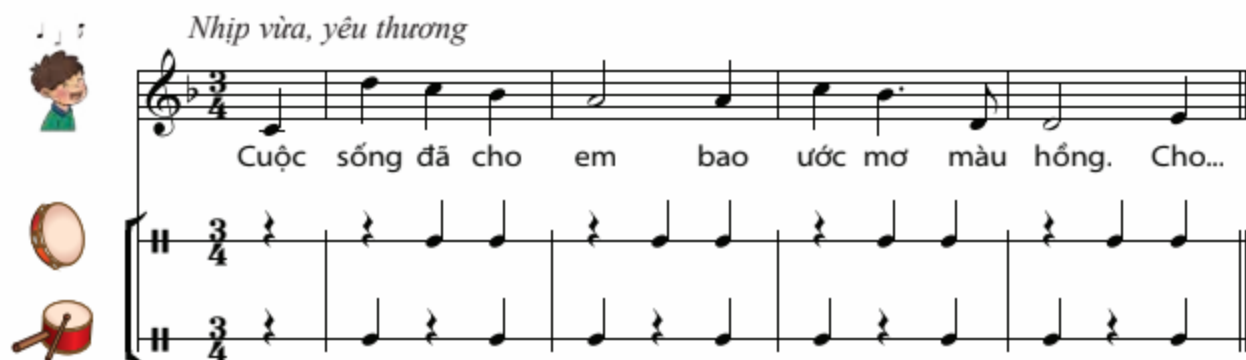
2. Thực hiện ba mẫu tiết tấu trên bằng nhạc cụ gõ theo các bước sau:
- Đọc tiết tấu.
 - Gõ tiết tấu.

Gỗ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Ước mơ hồng*

Nhịp vừa, yêu thương

Cuộc sống đã cho em bao ước mơ màu hồng. Cho...

- Có thể sử dụng âm hình tiết tấu a và c để gõ đệm cho đoạn 2

...Như chim sơn ca hát trên cao xanh bao la, tiếng chim...

1. Em hãy cùng bạn hát bài *Ước mơ hồng* với các hình thức khác nhau (song ca, tam ca, tốp ca,...) kết hợp gõ đệm theo tiết tấu đã học.

2. Hát bài *Ước mơ hồng* kết hợp đánh nhịp $\frac{3}{4}$.

BÀI 2

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Nhạc cụ thể hiện giai điệu:** Thực hiện được *Bài thực hành số 1* trên sáo recorder hoặc thổi được gam Đô trưởng và *Bài thực hành số 1* trên kèn phím.
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nêu được đặc điểm của giọng Đô trưởng; nhận biết được một số bản nhạc viết ở giọng Đô trưởng.

Nhạc cụ thể hiện giai điệu

Sáo recorder – Bài thực hành số 1

Hãy cho biết vị trí và thế bấm của các nốt đã học trên sáo recorder.

1. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ) trong *Bài thực hành số 1*.

2. Thực hiện bài bổ trợ

3. Thực hiện *Bài thực hành số 1*

Bài thực hành số 1

Thể hiện *Bài thực hành số 1* với tính chất nhịp nhàng.

Chia nhóm: nhóm thổi recorder, nhóm gõ đệm theo phách cho *Bài thực hành số 1*.

Kèn phím – Bài thực hành số 1

Hãy cho biết vị trí các nốt đã học trên kèn phím.

1. Nhận xét cách thực hiện ngón bấm gam Đô trưởng.
2. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ,...) trong *Bài thực hành số 1*.
3. Luyện gam Đô trưởng

4. Thực hiện gam Đô trưởng ở nhịp $\frac{3}{4}$

5. Thực hiện *Bài thực hành số 1*

Bài thực hành số 1

Thể hiện *Bài thực hành số 1* với tính chất nhịp nhàng.

Chia nhóm: nhóm thổi kèn phím, nhóm gõ đệm theo phách cho *Bài thực hành số 1*.

Gam trưởng, giọng trưởng, giọng Đô trưởng

Gam trưởng: là hệ thống gồm 7 bậc âm được sắp xếp liên bậc từ thấp lên cao, từ cao xuống thấp, bắt đầu từ âm bậc I (âm chủ – âm ổn định nhất). *Gam trưởng* có cấu tạo cung và nửa cung như sau:

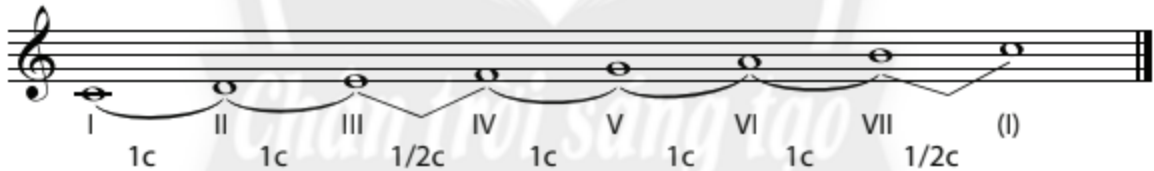
Giọng trưởng: Khi các bậc âm của gam trưởng được sử dụng để xây dựng một tác phẩm âm nhạc (bài hát, bản nhạc), người ta gọi đó là *giọng trưởng*. Tên gọi của giọng bao gồm tên âm chủ kèm theo sau là từ *trưởng* (*Major* hoặc *dur*).

Ví dụ: Giọng Sol trưởng: G Major hoặc G-dur

Giọng Pha trưởng: F Major hoặc F-dur

Những bài hát, bản nhạc có tính chất trong sáng, mạnh mẽ, vui tươi thường được viết ở giọng trưởng.

Giọng Đô trưởng: Giọng trưởng có âm chủ là nốt Đô gọi là giọng *Đô trưởng*. Giọng Đô trưởng có kí hiệu: C Major (hoặc C-dur). Thành phần âm của giọng Đô trưởng bao gồm:

Như vậy, giọng Đô trưởng gồm tất cả các bậc âm cơ bản. Vì thế, một bài hát hoặc bản nhạc viết ở giọng Đô trưởng thì hoá biểu (hệ thống dấu hoá sau khoá nhạc) không có dấu thăng hoặc dấu giáng và thường kết thúc bằng âm chủ là nốt Đô.

Ví dụ: bài hát *Ước mơ hồng* được viết ở giọng C Major (C-dur).

1. Hãy viết kí hiệu của giọng Rê trưởng, giọng La trưởng.
2. Nêu tóm tắt đặc điểm của giọng Đô trưởng (kí hiệu, hoá biểu, âm bậc I, cấu tạo).

1. Xác định giọng *Bài đọc nhạc số 2* (trang 16) và *Bài đọc nhạc số 5* (trang 56).
2. Nếu bản nhạc được viết ở giọng D Major thì nốt kết thúc bài thường là nốt gì?
3. Em hãy sưu tầm một bản nhạc được viết ở giọng C Major.

BÀI 3

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Đọc nhạc:** Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ các bè và thể hiện được tính chất âm nhạc của *Bài đọc nhạc số 1 – Nhịp điệu tuổi thơ*.

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 1 – Nhịp điệu tuổi thơ

Trò chơi *Ai tai thánh*: Nghe giáo viên đàn các nốt bất kì trong các âm ổn định của gam C Major và đoán tên nốt nhạc.

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 1* (Nhịp, cao độ, trường độ, tính chất âm nhạc, bè,...)

Bài đọc nhạc số 1

Nhịp điệu tuổi thơ

Nhạc: *Johannes Brahms*

Chuyển soạn và đặt lời Việt: *Trần Đức Lâm*

Nhịp nhàng, êm dịu

Nhạc dịu êm nhẹ nhàng đưa từng bước chân vui bên nhau hòa với

La la la la la la la

tiếng đàn và nhịp trống, dệt mơ ước tuổi thơ em.

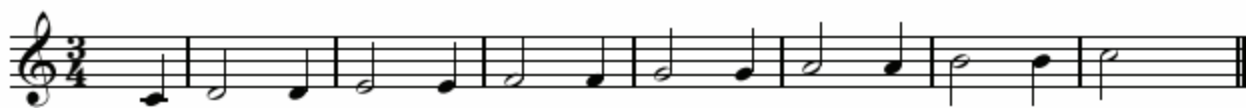
la la la la la la la

2. Đọc gam C Major và các âm ổn định của gam

3. Đọc quăng

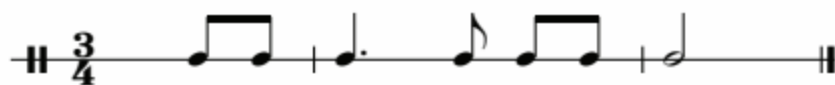
Quãng 2:

Quãng 3:

4. Thực hiện âm hình tiết tấu:

5. Đọc giai điệu bè 1, bè 2, ghép lời ca và thể hiện tính chất trong sáng, nhịp nhàng, êm dịu của *Bài đọc nhạc số 1*.

Sử dụng 1 trong 2 âm hình tiết tấu b hoặc c của bài Nhạc cụ thể hiện tiết tấu (trang 7) để gõ đệm cho *Bài đọc nhạc số 1*.

Khát vọng vươn lên phía trước,
đó chính là mục đích cuộc sống.
(M. Gorki)

TRÁI ĐẤT ĐẸP TƯƠI

Bài 4:

- Hát: *Ngôi nhà của chúng ta.*
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 2.*

Bài 5:

- Nhạc cụ thể hiện giai điệu.
 - + Sáo recorder: *Nốt Đô, Bài thực hành số 2.*
 - + Kèn phím: *Kĩ thuật legato, Bài thực hành số 2.*

Bài 6:

- Thường thức âm nhạc: Giới thiệu kèn trumpet và saxophone.
- Nghe nhạc: Nghe bài *What a wonderful world.*

BÀI 4

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trong sáng, trữ tình của bài *Ngôi nhà của chúng ta*.
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ và thể hiện được tính chất âm nhạc của *Bài đọc nhạc số 2*.

HÁT

Ngôi nhà của chúng ta

Vừa phải

Nhạc và lời: Hình Phước Liên

Ngôi nhà chung của chúng ta là trái đất màu xanh bao la.

Ngôi nhà chung của chúng ta là trái đất màu xanh hiền hoà.

Mặt trời lên cho ta nắng mai. Và biển luôn ngân nga sóng reo.
Nụ cười tươi trên môi chúng ta. Và bài ca bên nhau hát lên.

Dòng sông trắng, cánh rừng xanh, dệt nên những bức tranh đẹp
Tinh thần ái nổi vòng tay, để trái đất ấm trong tình

xinh. Hạt sương lung linh trên cánh hoa. Một giọng
thương. Mặt trời trên cao luôn sáng trong. Và biển

chim trong veo thiết tha. Ngọn lửa ấm, hòn sỏi con, đều như
luôn ngân nga hát ca. Tinh thần ái của chúng ta, là hoa

muốn hát chung một lời. Ngôi nhà... ...đời. Ngôi nhà
quý góp cho vườn...

chung của chúng ta là trái đất màu xanh bao la. Ngôi nhà

chung của chúng ta là trái đất màu xanh bao la.

Nghe và vận động theo nhạc bài *Trái đất này của chúng em* (nhạc: Trương Quang Lục, thơ: Định Hải).

1. Tìm hiểu bài hát

Bài hát *Ngôi nhà của chúng ta* có hình thức ba đoạn, trong đó đoạn 1 và đoạn 2 được hát nhắc lại. Đoạn 1 từ "*Ngôi nhà chung...*" đến "*...màu xanh hiền hoà*", đoạn 2 từ "*Mặt trời lên...*" đến "*... hát chung một lời*", đoạn 3 từ "*Ngôi nhà chung...*" đến hết. Với giai điệu trong sáng, trữ tình, dạt dào cảm xúc, lời ca giàu hình ảnh, bài hát truyền tải một thông điệp: hãy cùng chung tay giữ gìn màu xanh của Trái Đất – ngôi nhà chung của chúng ta.

2. Nghe bài hát *Ngôi nhà của chúng ta*, nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc và nội dung ý nghĩa của bài hát.

3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.

4. Học hát bài *Ngôi nhà của chúng ta*.

1. Hát bài *Ngôi nhà của chúng ta* với nhịp độ vừa phải, thể hiện tính chất trong sáng, trữ tình ở đoạn 1 và 3, vui tươi ở đoạn 2.

2. Gõ đệm cho bài hát theo mẫu dưới đây:

a. Mẫu cho đoạn 1 và 3:

b. Mẫu cho đoạn 2:

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 2

Chim hoạ mi

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 2*.
2. Trong *Bài đọc nhạc số 2* có dạng trường độ nào mới?
3. Đọc gam C Major theo âm hình tiết tấu móc kép

4. Đọc quãng 2, quãng 3 trong gam C Major và âm ổn định theo mẫu trang 12.
5. Thực hiện hai âm hình tiết tấu sau:
 - a. Âm hình tiết tấu 1:

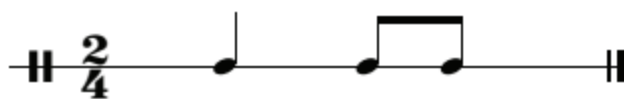
- b. Âm hình tiết tấu 2:

6. Đọc *Bài đọc nhạc số 2* với nhịp độ Allegro.

1. Sử dụng mẫu tiết tấu sau để gõ đệm cho *Bài đọc nhạc số 2*:

2. Chép nhạc *Bài đọc nhạc số 2*.
3. Em hãy cùng bạn tạo mẫu tiết tấu để gõ đệm cho bài *Ngôi nhà của chúng ta*.
4. Em sẽ làm gì để góp phần bảo vệ Trái Đất của chúng ta?

BÀI 5

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Nhạc cụ thể hiện giai điệu:** Thực hiện được nốt Đô và Bài thực hành số 2 – Giao hưởng Thế giới mới trên sáo recorder hoặc kĩ thuật thổi liên tiếng và Bài thực hành số 2 trên kèn phím.

NHẠC CỤ

Nhạc cụ thể hiện giai điệu

Sáo recorder: Nốt Đô, Bài thực hành số 2

Thể hiện Bài thực hành số 1 của sáo recorder.

1. Tìm hiểu cách bấm nốt Đô

Nốt Đô:

Tay trái bấm lỗ 0, 1, 2 và 3.

Tay phải bấm lỗ 4, 5, 6 và 7.

2. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ, các kí hiệu khác) trong Bài thực hành số 2 – Giao hưởng Thế giới mới.

3. Thực hiện bài hỗ trợ thổi nốt Đô

a.

b.

4. Thực hiện Bài thực hành số 2

Giao hưởng Thế giới mới (trích)

Nhạc: Antonin Dvorak

Chuyển soạn: Lương Diệu Ánh

Adagio

Thể hiện Bài thực hành số 2 – Giao hưởng Thế giới mới với nhịp độ chậm rãi.

Em hãy sáng tạo và thực hiện một nét giai điệu ngắn (khoảng 4 ô nhịp $\frac{2}{4}$) có nốt Đô.

Kèn phím: Kỹ thuật legato, Bài thực hành số 2

Thể hiện Bài thực hành số 1 của kèn phím.

1. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ, các kí hiệu khác) trong Bài thực hành số 2 – *You raise me up*.

2. Luyện gam C Major (trang 10).

3. Thể hiện kỹ thuật legato (thổi liên tiếng)

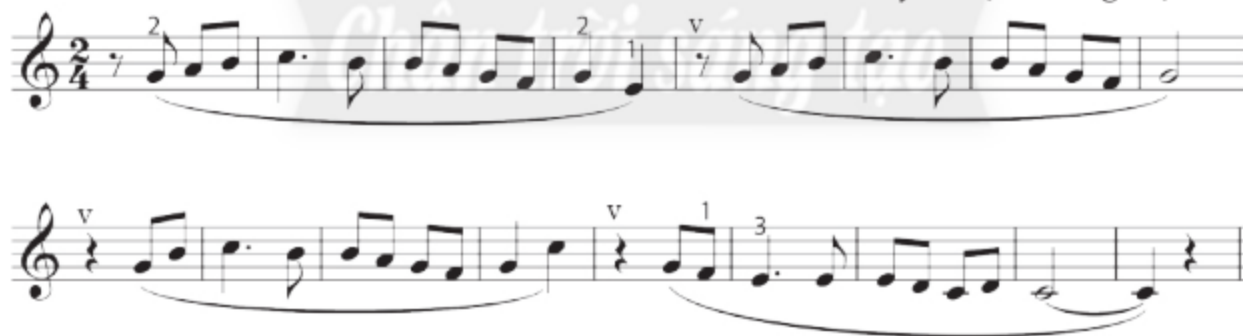
4. Thực hiện Bài thực hành số 2

You raise me up (trích)

Nhạc: Rolf Lovland

Chuyển soạn: Lương Diệu Ánh

Andante

5. Thể hiện Bài thực hành số 2 – *You raise me up* với nhịp độ chậm, tính chất nhẹ nhàng.

Trình diễn Bài thực hành số 2 – *You raise me up* với các hình thức khác nhau, kết hợp gõ đệm với tiết tấu sau:

BÀI 6

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được đặc điểm và phân biệt được âm sắc của trumpet và saxophone.
- **Nghe nhạc:** Nêu được cảm nhận về tác phẩm *What a wonderful world* qua tiếng kèn saxophone.

Quan sát bức tranh và chỉ ra loại nhạc cụ mà em biết.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Giới thiệu kèn trumpet và saxophone

Tìm hiểu kèn trumpet và saxophone

Trumpet

Kèn trumpet là nhạc cụ hơi, có từ lâu đời, thuộc bộ đồng trong dàn nhạc giao hưởng. Ban đầu, trumpet được làm bằng nhiều chất liệu khác nhau, nhưng từ thế kỉ XV trở lại đây, được làm bằng đồng. Kèn có hình ống cuộn theo hình chữ nhật được bo tròn các góc, miệng kèn loe rộng. Hơi được thổi trực tiếp vào đầu ống qua một bộ phận gọi là búp kèn. Tư thế diễn tấu kèn trumpet có thể đứng hoặc ngồi, dùng tay trái đỡ kèn, tay phải bấm các piston (nút bấm) để điều khiển độ cao của âm thanh. Đôi khi có thể dùng riêng tay phải vừa đỡ kèn vừa bấm piston. Âm thanh của trumpet tươi sáng, mạnh mẽ, mang tính kêu gọi, thúc giục. Trumpet có thể được sử dụng để chơi giai điệu độc lập hoặc kết hợp cùng các nhạc cụ khác của dàn kèn đồng tạo nên màu sắc âm thanh hùng tráng. Ngoài tham gia trong dàn nhạc giao hưởng, trumpet còn có mặt trong dàn quân nhạc, dàn nhạc đội thiếu niên và một số dàn nhạc khác.

Kèn trumpet

Saxophone

So với kèn trumpet, saxophone ra đời muộn hơn rất nhiều, khoảng giữa thế kỉ XIX. Saxophone cũng là nhạc cụ hơi được làm bằng đồng, do miệng thổi (dăm kèn) giống như kèn gỗ nên saxophone có âm thanh trữ tình, ngọt ngào, trầm sâu, lôi cuốn. Hình dạng phổ biến của saxophone là dạng ống loe dần ra phía miệng kèn, uốn cong hình lưỡi câu, ngoài ra còn có dạng ống thẳng tương tự kèn clarinet. Bộ phận thổi hơi có gắn lưới gà gọi là dăm kèn để tạo âm thanh. Biểu diễn kèn saxophone thường ở tư thế đứng. Ban đầu, saxophone được sử dụng trong dàn quân nhạc, sau đó được dùng nhiều trong các ban nhạc Jazz. Hiện nay, saxophone phổ biến với vai trò là nhạc cụ độc tấu, hoà tấu và tham gia đệm cho hát.

Kèn saxophone

Hãy nêu đặc điểm chính của kèn trumpet, saxophone (cấu tạo, cách diễn tấu, âm sắc).

NGHE NHẠC

What a wonderful world

(trích)

Slowly

Phỏng nhạc của George David Weiss & Bob Thiele

Nghe và biểu lộ cảm xúc theo nhạc bài *What a wonderful world* do saxophone diễn tấu.

What a wonderful world (Thế giới tuyệt đẹp) là bài hát do George David Weiss và Bob Thiele sáng tác, được phát hành lần đầu vào năm 1967. Với giai điệu đặc sắc, bài hát đã được nhiều nghệ sĩ chuyển soạn cho kèn saxophone thể hiện. Qua âm sắc tươi sáng, các nét rung, láy, uốn lượn độc đáo của tiếng kèn saxophone, giai điệu bài hát càng thêm nồng nhiệt, đặc sắc.

Nêu cảm nhận của em về tác phẩm *What a wonderful world* qua tiếng kèn saxophone.

Hãy sưu tầm một số tác phẩm độc tấu trumpet hoặc saxophone để chia sẻ với bạn.

Ngày qua ngày, thiên nhiên
đang vẽ cho chúng ta bức tranh
của vẻ đẹp vĩnh cửu.
(John Ruskin)

TRÁI TIM NGƯỜI THẦY

Bài 7:

- Hát: *Con đò thời gian.*
- Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 2.*

Bài 8:

- Lí thuyết âm nhạc: Gam thứ, giọng thứ, giọng La thứ.
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 3.*

Bài 9:

- Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu.
- Nghe nhạc: Nghe bài hát *Hành khúc ngày và đêm.*

BÀI 7

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trong sáng, tha thiết của bài *Con đò thời gian*.
- **Nhạc cụ thể hiện tiết tấu:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Con đò thời gian*.

HÁT

Con đò thời gian

§ Hơi nhanh, trong sáng, trữ tình

Nhạc và lời: Đào Hữu Thi

Sóng bắt đầu từ gió (ơ ơ), gió bắt đầu từ đâu?
Nhìn mái chèo bạc phơ (ơ ơ), ánh mắt thấy thắm sâu...

Cô giáo như ngọn gió (í a) nâng cánh diều lên cao.
Khi các em ngày mỗi lớn khôn, bao kỉ niệm xôn xao.

Như con đò thời gian (í a) bóng dáng hình thấy cô kính yêu!
Như con đò thời gian (í a) thắm đằm tình nặng sâu (í a).

Như những bản tình ca (í a) thắm nghĩa tình thấy cô.
Như những bản tình ca (í a) thắm nghĩa tình thấy cô.

Ơi dòng sông về đâu? Đưa con đò miệt mài qua sông.
Mai dù đi về đâu, vẫn nhớ về mùa hè yêu thương.

Bao năm tháng chờ mong, bao kì vọng ở đàn em thơ...
Đi trong nắng mùa thu, những kỉ niệm ủa vào nỗi nhớ.

Như tiếng sáo đồng quê, nâng cánh diều chiều vàng lấp lánh.
Trong trang sách vẫn thơ, vẫn thắm tình nồng nàn ngân nga.

1. Các bài hát: *Niềm tin thấp sáng trong tim em*, *Lời cô*, *Con đò thời gian có chủ đề chung là gì?*
2. Em hãy kể thêm các bài hát cùng chủ đề với ba bài hát trên.

1. Tìm hiểu bài hát

Con đò thời gian của nhạc sĩ Đào Hữu Thi là một trong những bài hát đặc sắc về nghề dạy học và đã đoạt giải Khuyến khích của Hội Nhạc sĩ Việt Nam năm 2017. Bài hát có hình thức hai đoạn: đoạn 1 từ đầu đến "... *thắm nghĩa tình thầy cô*", đoạn 2 từ "*Ồi dòng sông về đâu...*" đến "... *vang vọng về mái trường của em*". Bài hát có lời ca giàu hình ảnh, giai điệu trong sáng, tha thiết, mang đậm âm hưởng dân ca Việt Nam.

2. Nghe bài hát *Con đò thời gian*, nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và nội dung ý nghĩa của bài hát.
3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.
4. Học hát bài *Con đò thời gian*.

1. Hát bài *Con đò thời gian* với tính chất trong sáng, tha thiết.
2. Hát kết hợp gõ đệm theo phách.

NHẠC CỤ

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 2

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Thực hiện hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu.
- Gõ tiết tấu.

Gỗ đệm

- Sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Con đò thời gian*

Hơi nhanh, trong sáng, trữ tình

Sóng bắt đầu từ gió (ơ ơ)...
Nhìn mái đầu bạc phơ (ơ ơ)...

- Có thể gõ đệm theo mẫu tiết tấu sau cho đoạn 2

...Ơi dòng sông về đâu? Đưa con
...Mai dù đi về đâu, vẫn nhớ

đò miệt mài qua sông...
về mùa hè yêu thương...

Em hãy cùng bạn hát bài *Con đò thời gian* với các hình thức khác nhau (song ca, tam ca, tốp ca,...) kết hợp gõ đệm theo tiết tấu đã học.

BÀI 8

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Lí thuyết âm nhạc:** Trình bày được tóm tắt đặc điểm của giọng La thứ.
- **Độc nhạc:** Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ và thể hiện được tính chất âm nhạc của *Bài độc nhạc số 3*.

LÍ THUYẾT
ÂM NHẠC

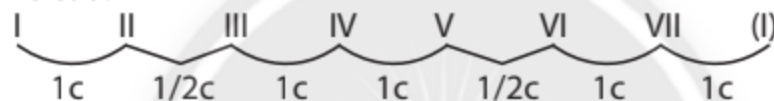
Gam thứ, giọng thứ, giọng La thứ

Hát bài *Ước mơ hồng* và nêu tính chất âm nhạc của bài hát.

Gam thứ: là hệ thống gồm 7 bậc âm được sắp xếp liên bậc từ thấp lên cao, từ cao xuống thấp, bắt đầu từ âm bậc I (âm chủ – âm ổn định nhất). Gam thứ có cấu tạo cung và nửa cung như sau:

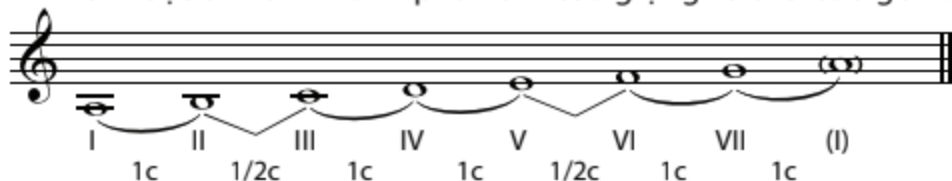
Giọng thứ: Khi các bậc âm của gam thứ được sử dụng để xây dựng một tác phẩm âm nhạc (bài hát, bản nhạc), người ta gọi đó là *giọng thứ*. Tên gọi của giọng bao gồm tên âm chủ kèm theo sau đó là từ *thứ* (*Minor* hoặc *moll*).

Ví dụ: Giọng Mi thứ: E Minor hoặc e-moll

Giọng Rê thứ: D Minor hoặc d-moll

Những bài hát, bản nhạc có tính chất mềm mại, tha thiết, trữ tình thường được viết ở giọng thứ.

Giọng La thứ: Giọng thứ có âm chủ là nốt La gọi là giọng *La thứ*. Giọng La thứ có kí hiệu: A Minor hoặc a-moll. Thành phần âm của giọng La thứ bao gồm:

Như vậy, giọng La thứ gồm tất cả các bậc âm cơ bản. Vì thế, một bài hát hoặc bản nhạc viết ở giọng La thứ thì hoá biểu (hệ thống dấu hoá sau khoá nhạc) không có dấu thăng hoặc dấu giáng và thường kết thúc bằng âm chủ là nốt La.

Ví dụ: bài hát *Ngôi nhà của chúng ta* được viết ở giọng A Minor (a-moll).

1. Hãy viết kí hiệu của giọng Son thứ, giọng Đô thứ.
2. Nêu tóm tắt đặc điểm của giọng La thứ (kí hiệu, hoá biểu, âm bậc I, cấu tạo).
3. Hãy so sánh khung cấu tạo của giọng C Major với giọng A Minor.

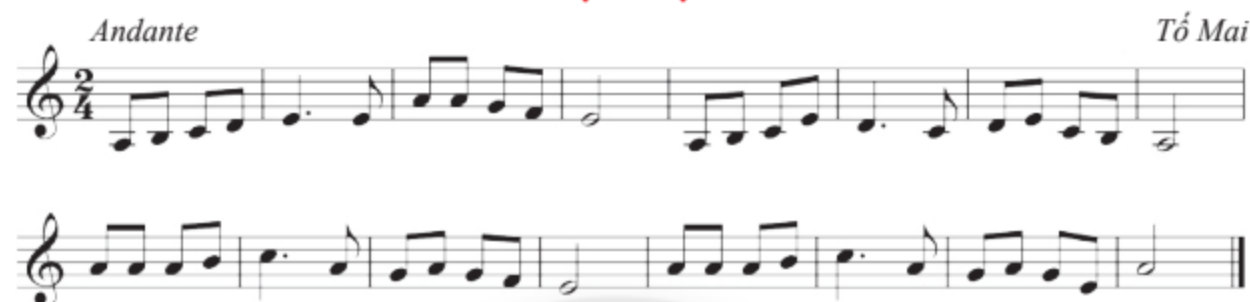

1. Xác định giọng *Bài đọc nhạc số 3* và *Bài đọc nhạc số 4* (trang 45) được viết ở giọng gì?
2. Nếu bản nhạc được viết ở giọng G Minor thì nốt kết thúc bài thường là nốt gì?
3. Em hãy sưu tầm một bản nhạc được viết ở giọng A Minor.

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 3

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 3* (nhịp, cao độ, trường độ, nhịp độ, giọng).
2. Đọc gam A Minor và các âm ổn định của gam

3. Đọc quãng 2 theo gam A Minor

4. Thực hiện mẫu tiết tấu sau:

5. Đọc *Bài đọc nhạc số 3* với nhịp độ Andante.

Đọc *Bài đọc nhạc số 3* với các hình thức khác nhau, thể hiện tính chất trữ tình, tha thiết.

1. Sử dụng 1 trong 2 mẫu tiết tấu a hoặc b của bài Nhạc cụ thể hiện tiết tấu (trang 25) để gõ đệm cho *Bài đọc nhạc số 3*.
2. Chép lại *Bài đọc nhạc số 3*.

BÀI 9

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được đôi nét về cuộc đời và sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu.
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được vẻ đẹp và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe bài hát *Hành khúc ngày và đêm*.

Hãy kể tên một số nhạc sĩ sáng tác bài hát về thầy cô và mái trường mà em đã được học.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu (1924 – 2015)

Tìm hiểu về nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu

Nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu là một trong những nhạc sĩ tiêu biểu của nền âm nhạc mới Việt Nam. Ông sinh ngày 11 tháng 11 năm 1924 tại Đà Nẵng. Từ những ngày trước Cách mạng tháng Tám, ông đã hoạt động âm nhạc, bài hát đầu tiên ông viết năm 1945 được nhiều người biết đến là *Đoàn Giải phóng quân* (sau này còn có tên *Đoàn Vệ quốc quân*).

Giai điệu trong ca khúc của Phan Huỳnh Điểu rất đẹp, trau chuốt và lắng mạn, kể cả với các bài hành khúc mạnh mẽ như *Cuộc đời vẫn đẹp sao* (thơ Dương Hương Ly), *Hành khúc ngày và đêm* (thơ Bùi Công Minh),... cũng có chất trữ tình. Ông sáng tác trên 100 ca khúc, hơn nửa trong số đó có lời ca phổ thơ. Những hình tượng của thơ kết hợp với giai điệu đẹp mang dấu ấn đặc trưng Phan Huỳnh Điểu đã làm cho các bài hát của ông có giá trị nghệ thuật cao. Tiêu biểu có các bài như: *Anh ở đâu sông em cuối sông* (thơ Hoài Vũ), *Bóng cây Kơ-nia* (thơ Ngọc Anh), *Sợi nhớ sợi thương* (thơ Thuý Bắc), *Thuyền và biển* (thơ Xuân Quỳnh),...

Bên cạnh những ca khúc dành cho người lớn, nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu còn viết ca khúc cho thiếu nhi, trong đó có một số bài đặc sắc và được phổ biến rộng rãi như: *Đội kèn tí hon*, *Nhớ ơn Bác*, *Những em bé ngoan*,...

Với những đóng góp to lớn cho nền âm nhạc mới Việt Nam, nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học – Nghệ thuật năm 2000.

Chân dung
nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu

Nêu những nét chính về nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu.

NGHE NHẠC

Hành khúc ngày và đêm

(trích)

Nhạc: Phan Huỳnh Điểu

Thơ: Bùi Công Minh

Chậm, nhịp tự do

Rất dài và rất xa là những ngày thương nhớ,
nơi cháy lên ngọn lửa, là trái tim yêu thương là trái tim yêu
thương. Anh đang mùa hành quân pháo lăm dài chiến dịch...

Vào nhịp - Hành khúc

Nghe bài hát *Hành khúc ngày và đêm*, gõ đệm hoặc vận động theo nhạc.

Bài hát *Hành khúc ngày và đêm* được nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu sáng tác năm 1972, khi cả dân tộc ta đang trong thời kì khốc liệt của cuộc chiến tranh chống Mỹ.

Mặc dù được viết ở thể loại hành khúc nhưng bài hát vẫn thể hiện tính trữ tình, bởi bên cạnh những giai điệu nhịp đi rắn rỏi còn đan xen những nét mượt mà, thiết tha, sâu lắng. Bài hát đến nay vẫn được nhiều người yêu thích, trở thành một trong những bài ca đi cùng năm tháng.

Em hãy nêu nội dung, ý nghĩa và tính chất âm nhạc của bài hát *Hành khúc ngày và đêm*.

Em hãy sưu tầm một số bài hát (mp3, video,...) của nhạc sĩ Phan Huỳnh Điểu để chia sẻ với bạn.

Công cha nghĩa mẹ ơn thầy
Ngày sau khôn lớn ơn dày biển sâu.
(Ca dao)

Bài 10:

- Hát: *Khi vui xuân sang.*
- Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 3.*

Bài 11:

Nhạc cụ thể hiện giai điệu:

- + Sáo recorder: *Nốt Pha, Bài thực hành số 3.*
- + Kèn phím: *Bài thực hành số 3.*

Bài 12:

- Thường thức âm nhạc: Giới thiệu một số nhạc cụ truyền thống Việt Nam.
- Nghe nhạc: Nghe liên khúc *Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ.*

BÀI 10

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất rộn ràng, tươi vui của bài *Khi vui xuân sang*.
- **Nhạc cụ thể hiện tiết tấu:** Biết sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Khi vui xuân sang*.

HÁT

Khi vui xuân sang

Theo làn điệu "Tứ quý" của hát chèo
Đặt lời mới: Hoàng Anh

Hơi nhanh, vui, rộn ràng

Khi vui xuân sang ta hát vang muôn lời ca đón
mừng năm mới đẹp sắc hoa trong mọi nhà. A a a a a
a a a a a. Chào mùa xuân sang hoa đua nở khắp
đất nước rộn ràng từ nơi làng quê thành phố cuộc đời mới thêm sáng
tươi. A a a a a a a a a.

1. Nghe và gõ đệm theo bài hát *Khi vui xuân sang*.
2. Em hãy kể một bài hát chèo hoặc bài dân ca mà em biết.

1. Tìm hiểu bài hát

Chèo là một trong những nghệ thuật đặc sắc của sân khấu truyền thống Việt Nam, được định hình từ khoảng thế kỉ thứ X và phát triển cho đến ngày nay. Chèo phát triển mạnh ở vùng châu thổ sông Hồng. Trong chèo có nhiều loại hình nghệ thuật: âm nhạc, múa, kịch,... Để thể hiện được các nhân vật trong vở diễn, hệ thống làn điệu của chèo rất phong phú, diễn tả đa dạng cung bậc cảm xúc của con người: trữ tình, vui tươi, dí dỏm, hài hước, kịch tính, đau thương, mỉa mai, ngoa ngoắt,... Nhiều làn điệu bắt nguồn từ dân ca.

Tứ quý là một trong những làn điệu chèo có tính chất trong sáng, tươi vui, được nhiều tác giả khai thác đặt lời mới. *Khi vui xuân sang* là bài hát có cấu trúc đoạn nhạc, phần đặt lời mới của Hoàng Anh theo điệu *Tứ quý*. Giai điệu của bài mang đến không khí đầm ấm, náo nức, rộn ràng của những ngày đầu xuân, là niềm mong ước cuộc sống ấm no, hạnh phúc cho mọi nhà.

2. Trình bày hiểu biết của em về nghệ thuật chèo.

3. Nghe bài hát *Khi vui xuân sang*, nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc và nội dung, ý nghĩa của bài hát.

4. Học hát bài *Khi vui xuân sang*.

1. Hát bài *Khi vui xuân sang* với tính chất rộn ràng, tươi vui; luyến láy nhẹ nhàng, duyên dáng.

2. Hát kết hợp gõ đệm theo nhịp.

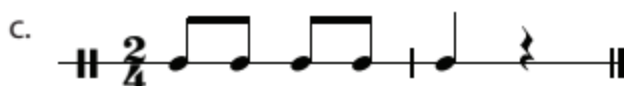
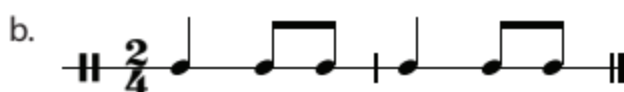
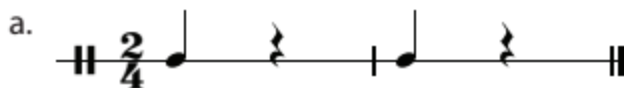
NHẠC CỤ

Chân trời sáng tạo

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 3

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

2. Thực hiện ba mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu.
- Gõ tiết tấu.

Sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Khi vui xuân sang*

 Hơi nhanh, vui, rộn ràng

Khi vui xuân sang ta hát vang muôn lời ca đón...

- Có thể đệm cho câu 2 đến hết bài theo mẫu tiết tấu a và c

 ...Chào mùa xuân sang hoa đua nở khắp đất nước rộn...

1. Trình bày bài hát *Khi vui xuân sang* kết hợp gõ đệm với các hình thức khác nhau.
2. Hãy sưu tầm một làn điệu chèo để chia sẻ với bạn.

BÀI 11

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

Nhạc cụ thể hiện giai điệu:

- Thực hiện được nốt Pha trên sáo recorder hoặc các nốt đã học trên kèn phím.
- Thổi được *Bài thực hành số 3 – Long hổ* với tính chất sôi nổi, vui tươi trên sáo recorder hoặc *Bài thực hành số 3 – Thằng Cuội* với tính chất trong sáng, tha thiết trên kèn phím.

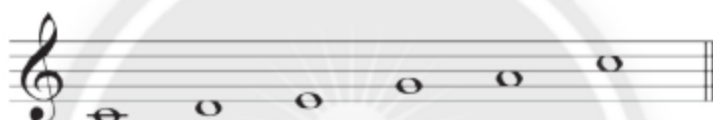

Nhạc cụ thể hiện giai điệu

Sáo recorder: Nốt Pha, Bài thực hành số 3

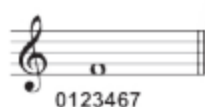

Hãy thổi thang âm dưới đây:

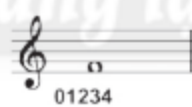
1. Tìm hiểu cách bấm nốt Pha

Cách 1:

Nốt Pha:
Tay trái bấm lỗ 0, 1, 2 và 3.
Tay phải bấm lỗ 4, 6 và 7.

Cách 2:

Nốt Pha:
Tay trái bấm lỗ 0, 1, 2 và 3.
Tay phải bấm lỗ 4.

2. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ) trong *Bài thực hành số 3 – Long hổ*.

3. Thực hiện bài bổ trợ thổi nốt Pha

4. Thực hiện Bài thực hành số 3 – Long hổ

Long hổ

Hơi nhanh, sôi nổi

Nhã nhạc cung đình Huế

Thể hiện Bài thực hành số 3 – Long hổ với tính chất vui tươi, sôi nổi.

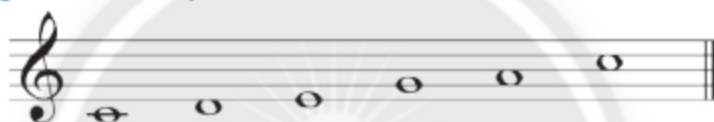
Chia nhóm: nhóm thổi recorder bài Long hổ, nhóm gõ đệm theo tiết tấu

Kèn phím – Bài thực hành số 3

Hãy thổi thang âm dưới đây:

1. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ) trong Bài thực hành số 3 – Thăng Cuội.

2. Thực hiện Bài thực hành số 3 – Thăng Cuội

Thăng Cuội

Nhạc: Lê Thương

Chuyển soạn: Lương Diệu Ánh

Chậm vừa

Thể hiện Bài thực hành số 3 – Thăng Cuội với tính chất trong sáng, tha thiết.

Trình diễn Bài thực hành số 3 – Thăng Cuội với các hình thức khác nhau.

BÀI 12

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được đặc điểm chính và phân biệt được âm sắc của đàn tranh, đàn nguyệt.
- **Nghe nhạc:** Nêu được cảm nhận và biểu lộ cảm xúc khi nghe liên khúc *Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ*.

Hãy kể tên một số nhạc cụ dân tộc Việt Nam mà em đã được học.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Giới thiệu một số nhạc cụ truyền thống Việt Nam

Tìm hiểu đàn tranh, đàn nguyệt

Đàn tranh

Đàn tranh là nhạc cụ thuộc nhóm dây gảy, còn được gọi là đàn thập lục vì ban đầu nó có 16 dây, ngày nay thường có 19 đến 21 dây. Thân đàn hình hộp, mặt đàn làm bằng gỗ xộp được uốn cong, trên có hàng ngựa đàn và các bộ phận để mắc dây. Khi chơi đàn, tay phải dùng móng gảy trên dây (thường đeo 3 móng gảy ở đầu ngón cái, ngón trỏ và ngón giữa); các ngón tay trái đặt trên dây đàn để rung, nhấn tạo cao độ và âm thanh mềm mại.

Đàn tranh có âm sắc rất đẹp: trong trẻo, thánh thót, phù hợp để thể hiện những giai điệu vui tươi, trong sáng hoặc cảm xúc sâu lắng, ngọt ngào; dễ mô phỏng các âm thanh trong tự nhiên như tiếng suối reo, gió thoảng, mưa rơi,... Đàn tranh thường được sử dụng để độc tấu và dường như không thể thiếu trong nhiều dàn nhạc dân tộc cổ truyền Việt Nam. Ngoài ra, đàn còn đệm cho hát hoặc ngâm thơ cũng rất đặc sắc.

Đàn tranh

Đàn nguyệt

Đàn nguyệt (miền Nam gọi là đàn kìm) cũng là nhạc cụ thuộc nhóm dây gảy. Tên gọi đàn nguyệt bắt nguồn từ cấu tạo của đàn có bầu cộng hưởng hình tròn như Mặt Trăng; cần đàn dài làm bằng gỗ cứng, trên có gắn các phím bằng gỗ. Xa xưa, đàn có 4 dây, ngày nay chỉ còn 2 dây. Khi chơi đàn, tay phải dùng miếng gảy để bật dây đàn, tay trái bấm lên dây đàn tì vào khoảng giữa các phím để tạo nên cao độ.

Âm sắc của đàn nguyệt rất giòn và sáng, phù hợp với những giai điệu vui tươi, rộn ràng. Đàn nguyệt thường được dùng để độc tấu và hoà tấu. Đặc biệt, đây là cây đàn không thể thiếu trong hát chầu văn và đờn ca tài tử.

Đàn nguyệt

Hãy nêu đặc điểm chính của đàn tranh và đàn nguyệt (cấu tạo, cách diễn tấu, âm sắc).

NGHE NHẠC

Lưu thuỷ (trích)

Vừa phải, trang trọng

Phần âm nhạc trong Ca Huế

Kim tiền (trích)

Vừa phải, tình cảm

Nhã nhạc cung đình Huế

Xuân phong (trích)

Hơi nhanh, sôi nổi

Nhã nhạc cung đình Huế

Long hổ

Hơi nhanh, sôi nổi

Nhã nhạc cung đình Huế

Nghe/ xem liên khúc *Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ* do đàn tranh, đàn nguyệt diễn tấu; gõ đệm hoặc vận động theo nhạc.

Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ là 4 bài thường được biểu diễn thành một tiết mục trọn vẹn trong các buổi hoà nhạc cung đình Huế (riêng bản *Lưu thủy* có nguồn gốc từ Ca Huế, ba bản *Kim tiền*, *Xuân phong*, *Long hổ* thuộc Nhã nhạc). Nội dung của các bài ca ngợi cảnh vật thiên nhiên hùng tráng, tươi đẹp, đất nước thái bình, thịnh trị. Giai điệu của *Lưu thủy* thanh thoát, nghiêm trang; âm nhạc ngày càng sáng tươi, hồ hởi, rộn ràng hơn ở *Kim tiền*, *Xuân phong* và kết thúc bằng sự mạnh mẽ, uy phong của *Long hổ*. Đàn tranh, đàn nguyệt hoặc đàn nhị, đàn bầu, sáo trúc,... đều có thể diễn tấu 4 bài này, mang đến những vẻ đẹp riêng qua âm sắc của từng loại đàn.

Nhã nhạc cung đình Huế là âm nhạc cung đình thời phong kiến, được biểu diễn vào các dịp lễ hội của các triều đại nhà Nguyễn. Nhã nhạc cung đình Huế đã được UNESCO ghi danh là Kiệt tác Di sản truyền khẩu và phi vật thể của nhân loại vào tháng 12 năm 2003.

1. Nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc của bài liên khúc được nghe.
2. Nhận xét về âm sắc của đàn tranh, đàn nguyệt qua diễn tấu *Lưu thủy – Kim tiền – Xuân phong – Long hổ*.

Em hãy sưu tầm 2 clip/ video biểu diễn đàn tranh, đàn nguyệt để chia sẻ với bạn.

• Âm nhạc dân gian là giai điệu nguyên thủy của con người và là tấm gương phản chiếu âm nhạc của thế giới!
(Friedrich Nietzsche)

Bài 13:

- Hát: *Khúc ca bốn mùa.*
- Lí thuyết âm nhạc: Nhịp $\frac{3}{8}$.

Bài 14:

- Lí thuyết âm nhạc: Nhịp $\frac{6}{8}$.
- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 4.*

Bài 15:

- Thường thức âm nhạc: Thể loại hợp xướng.
- Nghe nhạc: Hợp xướng *Tiếng hát giữa rừng Pắc Bó.*

BÀI 13

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trong sáng, hồn nhiên của bài *Khúc ca bốn mùa*, thể hiện được sự hài hoà giữa hai bè.
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nêu được đặc điểm và cảm nhận được tính chất của nhịp $\frac{3}{8}$; so sánh được sự giống nhau, khác nhau giữa nhịp $\frac{3}{8}$ và $\frac{3}{4}$.

HÁT

Khúc ca bốn mùa

Nhạc và lời: Nguyễn Hải

Soạn bài: Tổ Mai

Vừa phải, hồn nhiên

Hạt nắng, hạt nắng, cho mẹ ra đồng. Hạt mưa, hạt
mưa, cho cây lúa trở bông. Hạt nắng, hạt nắng trên vai em đến
trường. Hạt mưa, hạt mưa cho cây vườn thêm xanh.
Khi trời đổ nắng có mưa về dịu lại. Khi trời đầy mưa có
nắng về sưởi ấm. Bốn mùa có nắng và có mưa.
Bốn mùa cây xanh và cây lớn. Bốn mùa có
nắng và có mưa. Bốn mùa nhịp đời mãi sinh sôi.

1. Em hãy kể tên những bài hát về các mùa trong năm (mùa xuân, mùa hạ, mùa thu, mùa đông).
2. Nghe và vận động theo bài hát *Khúc ca bốn mùa* (nhạc và lời: Nguyễn Hải).

1. Tìm hiểu bài hát

Bài hát *Khúc ca bốn mùa* có nhịp điệu uyển chuyển, nhịp nhàng; giai điệu trong sáng, hồn nhiên; lời ca giàu hình ảnh, ca ngợi thiên nhiên với bốn mùa đem lại cho con người sự sống, cây trái sinh sôi. Bài hát có hình thức hai đoạn: đoạn 1 từ "*Hạt nắng...*" đến "... cho cây vườn thêm xanh", đoạn 2 từ "*Khi trời đổ nắng...*" đến "...nhịp đời mãi sinh sôi".

2. Nghe bài hát *Khúc ca bốn mùa*, nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc và nội dung ý nghĩa của bài hát.
3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.
4. Học hát bài *Khúc ca bốn mùa*.

1. Hát bài *Khúc ca bốn mùa* với tính chất trong sáng, nhịp nhàng.
2. Thể hiện sự hài hoà giữa hai bè.
3. Gõ đệm cho bài hát *Khúc ca bốn mùa* với tiết tấu a hoặc b:

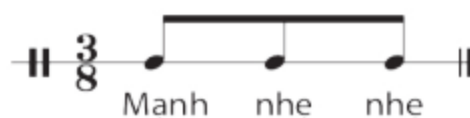
LÍ THUYẾT ÂM NHẠC

Nhịp $\frac{3}{8}$

1. Tìm hiểu nhịp $\frac{3}{8}$

Nhịp $\frac{3}{8}$ là loại nhịp có ba phách trong một ô nhịp, mỗi phách có giá trị trường độ bằng một nốt móc đơn, phách 1 – mạnh, phách 2 và 3 – nhẹ.

Nhịp $\frac{3}{8}$ thường phù hợp với những bài hát, bản nhạc có tính chất linh hoạt, rộn ràng.

Ví dụ:

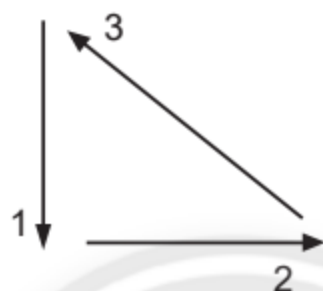
Khúc ca bốn mùa (trích)

Vừa phải, hồn nhiên *Nhạc và lời: Nguyễn Hải*

Hạt nắng, hạt nắng, cho mẹ ra đồng...

2. Tìm hiểu sơ đồ đánh nhịp $\frac{3}{8}$

Nhịp $\frac{3}{8}$ tay đánh như nhịp $\frac{3}{4}$ nhưng đường nét ngắn và linh hoạt.

1. So sánh sự giống nhau, khác nhau giữa nhịp $\frac{3}{8}$ và $\frac{3}{4}$.

2. Luyện tập đánh nhịp $\frac{3}{8}$.

Hát bài *Khúc ca bốn mùa* kết hợp gõ đệm theo phách hoặc đánh nhịp $\frac{3}{8}$.

Chân trời sáng tạo

BÀI 14

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Lí thuyết âm nhạc:** Nêu được đặc điểm và cảm nhận được tính chất của nhịp $\frac{6}{8}$; so sánh được sự giống nhau, khác nhau giữa nhịp $\frac{6}{8}$ và $\frac{3}{8}$.
- **Đọc nhạc:** Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ và ghép được hai bè của *Bài đọc nhạc số 4*.

LÍ THUYẾT
ÂM NHẠC

Nhịp $\frac{6}{8}$

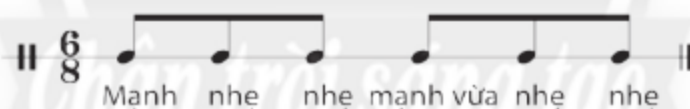

Đếm đều 1, 2, 3, 4, 5, 6 và vận động.

1. Tìm hiểu nhịp $\frac{6}{8}$

Nhịp $\frac{6}{8}$ là loại nhịp kết hợp của 2 nhịp $\frac{3}{8}$, có sáu phách trong một ô nhịp, mỗi phách có giá trị trường độ bằng một nốt móc đơn; phách 1 – mạnh, phách 2 và 3 – nhẹ, phách 4 – mạnh vừa, phách 5 và 6 – nhẹ.

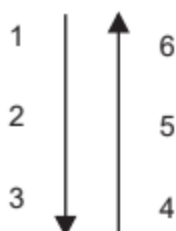
Nhịp $\frac{6}{8}$ thường phù hợp với những bài hát, bản nhạc có tính chất nhịp nhàng, linh hoạt.

Ví dụ: *Bài đọc nhạc số 4* được viết ở nhịp $\frac{6}{8}$.

2. Tìm hiểu sơ đồ đánh nhịp $\frac{6}{8}$

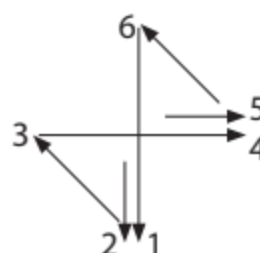
Cách 1:

Ở tốc độ nhanh, đánh như nhịp $\frac{2}{4}$

Cách 2:

Ở tốc độ chậm, đánh chia thành 6 phách

1. Hãy so sánh nhịp $\frac{3}{8}$ và nhịp $\frac{6}{8}$.

2. Luyện tập đánh nhịp $\frac{6}{8}$ theo hai cách.

Em hãy sưu tầm một bản nhạc được viết ở nhịp $\frac{6}{8}$ để chia sẻ với bạn.

ĐỌC NHẠC

Bài đọc nhạc số 4

Moderato

Nguyễn Văn Hào

1. Tìm hiểu và nhận xét *Bài đọc nhạc số 4* (nhịp, cao độ, trường độ, nhịp độ).

2. Bài được viết ở giọng nào? Căn cứ vào đâu để em xác định được giọng của bài?

3. Đọc gam A Minor, các âm ổn định và quãng 2 theo gam A Minor (trang 28).

4. Đọc quãng 3 theo gam A Minor

5. Thực hiện âm hình tiết tấu sau:

6. Đọc *Bài đọc nhạc số 4* với nhịp độ Moderato; thể hiện tính chất trữ tình, nhịp nhàng và sự hài hoà giữa hai bè.

Em hãy cùng bạn đánh nhịp $\frac{6}{8}$ cho *Bài đọc nhạc số 4*.

BÀI 15

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được những nét chính về thể loại hợp xướng.
- **Nghe nhạc:** Cảm nhận được vẻ đẹp và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe hợp xướng *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó*.

Nghe hoặc xem trích đoạn một bài hợp xướng thiếu nhi Việt Nam hay quốc tế; cho biết sự khác biệt của hợp xướng với các hình thức biểu diễn hát khác (đơn ca, song ca, tốp ca,...).

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Thể loại hợp xướng

Tìm hiểu thể loại hợp xướng.

Hợp xướng là thể loại nhạc hát nhiều bè. Mỗi bè có thể đảm nhiệm những vai trò khác nhau như diễn xướng giai điệu, hoà thanh hoặc đối đáp, phụ hoạ.

Có nhiều loại hợp xướng với hình thức trình diễn khác nhau như hợp xướng có nhạc đệm, hợp xướng không có nhạc đệm (a cappella). Phân chia theo loại giọng có hợp xướng nữ, hợp xướng nam, hợp xướng thiếu nhi,... Tuy nhiên, hợp xướng hỗn hợp (cả giọng nam và nữ) là phổ biến nhất với sự kết hợp của các giọng soprano (S – nữ cao), alto (A – nữ trầm), tenor (T – nam cao) và bass (B – nam trầm). Số lượng người biểu diễn có thể từ một nhóm cho đến hàng nghìn người. Âm thanh của dàn hợp xướng thường hài hoà, có khả năng tạo cảm xúc đặc biệt bởi vẻ đẹp của âm nhạc nhiều bè, nhiều giọng. Để biểu diễn một tiết mục hợp xướng nhiều bè, nhiều giọng cần có sự luyện tập công phu về kĩ thuật thanh nhạc và kĩ thuật hát bè.

Ban đầu, hợp xướng thường được biểu diễn trong các nhà thờ ở châu Âu. Ngày nay, nghệ thuật hợp xướng được phát triển rộng rãi, nội dung chủ đề và tính chất âm nhạc phong phú.

Một số nhạc sĩ nổi tiếng trong lĩnh vực sáng tác âm nhạc hợp xướng trên thế giới như George Frideric Handel (1685 – 1759) với tác phẩm *Messiah*, Johann Sebastian Bach (1685 – 1750) với bản *Messa* giọng Si thứ, Ludwig van Beethoven với màn hợp xướng ở chương cuối *Giao hưởng số 9 (Hướng tới niềm vui)*,...; đặc biệt, nhạc sĩ Gustav Mahler (1860 – 1911) có bản *Giao hưởng số 8* giọng Mi giáng thứ kết hợp dàn nhạc với hợp xướng đến cả nghìn người biểu diễn.

Ở Việt Nam, mặc dù nghệ thuật hợp xướng ra đời muộn (khoảng giữa thế kỉ XX) nhưng cho đến nay đã có khá nhiều tác phẩm hợp xướng, tiêu biểu như *Sóng cửa Tùng* (Doãn Nho), *Ca ngợi Tổ quốc* (Hồ Bắc), *Hồi tưởng* (Hoàng Vân),... hoặc ca khúc chuyển soạn cho hợp xướng như *Du kích sông Thao* (Đỗ Nhuận), *Sông Lô* (Văn Cao), *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó* (Nguyễn Tài Tuệ),...

Em hãy nêu một số nét chính về thể loại hợp xướng.

NGHE NHẠC

Tiếng hát giữa rừng Pác Bó (trích)

Nhạc và lời: Nguyễn Tài Tuệ

Phối âm: Đỗ Dũng

Vừa phải, tha thiết

Soprano

Alto

Tenor

Bass

sf Ơ! Rừng Pác Bó quê ta Quê ta...

Nghe hợp xướng *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó* (nhạc và lời: Nguyễn Tài Tuệ, phối âm: Đỗ Dũng).

Hợp xướng *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó* với phần phối âm của nhạc sĩ Đỗ Dũng là hợp xướng không có nhạc đệm (a cappella), một thể loại âm nhạc đòi hỏi các bè hát phải hòa quyện, phụ trợ nhau thay cho nhạc đệm. Nội dung ngợi ca Chủ tịch Hồ Chí Minh, Người đã dành cả cuộc đời cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Bốn bè của hợp xướng không nhạc đệm rất hài hòa, tinh tế, kỹ thuật thanh nhạc điêu luyện, âm hưởng dân ca vùng Việt Bắc đậm nét đã tạo nên vẻ đẹp độc đáo và giá trị nghệ thuật cao cho tác phẩm.

1. Đặc điểm của hợp xướng a cappella là gì?
2. Nêu cảm nhận của em về tính chất âm nhạc, vẻ đẹp của hợp xướng *Tiếng hát giữa rừng Pác Bó*.

Em hãy sưu tầm một số video trình diễn hợp xướng để chia sẻ với bạn.

Nếu bạn nhìn đủ sâu, bạn sẽ thấy âm nhạc; trái tim của thiên nhiên là âm nhạc ở khắp nơi.
(Thomas Carlyle)

Bài 16:

- Hát: *Lí cây đa*
- Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 4.*

Bài 17:

- Nhạc cụ thể hiện giai điệu: *Bài thực hành số 4.*
- Lí thuyết âm nhạc: *Đảo phách.*

Bài 18:

- Thường thức âm nhạc: *Dân ca quan họ Bắc Ninh.*
- Nghe nhạc: *Trên rừng ba mươi sáu thứ chim.*

BÀI 16

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất trữ tình, trong sáng của bài *Lí cây đa*.
- **Nhạc cụ thể hiện tiết tấu:** Biết sử dụng nhạc cụ thể hiện tiết tấu để gõ đệm cho bài hát *Lí cây đa*.

HÁT

Lí cây đa

Vừa phải

Dân ca quan họ Bắc Ninh

Trèo lên quán i dốc ngồi gốc i i cây đa, ta

lí lí như cây đa i i. Thấy i cô i phú lí

tình là cô mặc áo vò già, ta lí lí như nâu

non, i vò (a) già ta lí lí như nâu Trèo... non.

1. Nghe và gõ đệm theo 2 trích đoạn bài *Lí cây bông* và *Cây trúc xinh*.

2. Trong 2 bài trên, bài nào là của Dân ca quan họ Bắc Ninh?

1. Tìm hiểu bài hát

Quan họ là thể loại dân ca đặc sắc của vùng Kinh Bắc xưa kia (Bắc Ninh và Bắc Giang ngày nay). *Lí cây đa* là một trong những bài dân ca quan họ có giai điệu trong sáng, trữ tình, nhiều duyên dáng. Qua lối hát giao duyên, đối đáp của các liền anh, liền chị, bài hát thể hiện nét tinh tế, duyên dáng, ý nhị đặc trưng của dân ca quan họ.

Cấu trúc các bài dân ca quan họ thường phân chia thành trở hát (tương đương với đoạn nhạc). Bài *Lí cây đa* trên đây gồm 1 trở (1 đoạn) với 2 câu: câu 1 từ đầu đến "... như cây đa i i", câu 2 từ "Thấy i cô..." đến hết. Lời ca trong quan họ thường có các từ đệm, lốt như phú lí tình, ta lí, i, a,...

2. Nghe bài hát *Lí cây đa*, nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc và nội dung ý nghĩa của bài hát.
3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.
4. Học hát bài *Lí cây đa*.

1. Hát bài *Lí cây đa* với tốc độ vừa phải, chú ý thể hiện các nốt luyến, láy.
2. Hát kết hợp gõ đệm theo nhịp hoặc theo phách.

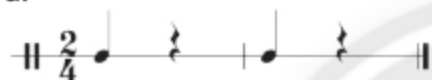
NHẠC CỤ

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 4*

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

a.

b.

2. Thực hiện hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu.
- Gõ tiết tấu.

Lưu ý: Gõ mẫu b một cách nhẹ nhàng, linh hoạt ở các nốt móc kép.

Gõ đệm

- Sử dụng nhạc cụ thể hiện tiết tấu để đệm cho bài hát *Lí cây đa*.

Vừa phải

Trèo lên quán i dốc ngồi gốc i i cây đa, ta...

1. Em hãy cùng bạn hát bài *Lí cây đa* kết hợp gõ đệm theo tiết tấu đã học.
2. Hãy tạo mẫu tiết tấu mới để đệm cho bài hát *Lí cây đa*.
3. Em đã làm gì để góp phần giữ gìn các bài dân ca Việt Nam?

BÀI 17

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Nhạc cụ thể hiện giai điệu:** Biết sử dụng sáo recorder hoặc kèn phím để đệm cho bài hát *Lí cây đa*.
- **Lí thuyết âm nhạc:** Nhận biết được tiết tấu đảo phách thường gặp và vận dụng vào thực hành.

Nhạc cụ thể hiện giai điệu: Bài thực hành số 4

Thể hiện Bài thực hành số 3 của sáo recorder hoặc kèn phím

1. Tìm hiểu Bài thực hành số 4 và đọc tên nốt theo tiết tấu.
2. Đệm cho bài hát *Lí cây đa* bằng recorder hoặc kèn phím.

Bài thực hành số 4

Lí cây đa

Dân ca Quan họ Bắc Ninh

Soạn bè đệm: Lương Diệu Ánh

Vừa phải

Trèo lên quán i dốc ngồi gốc i i cây đa, ta

lí lí như cây đa i i. Thấy i cô i phú lí

tình là cô mặc áo vỏ già ta lí lí như nâu

Đệm cho bài hát *Lí cây đa* với nhịp độ vừa phải, thể hiện tính chất trong sáng.

Chia nhóm: nhóm hát, nhóm gõ đệm (như *Bài thực hành số 4* ở trang 50), nhóm thổi recorder hoặc kèn phím đệm cho bài hát *Lí cây đa*.

LÍ THUYẾT
ÂM NHẠC

Đảo phách

Khái niệm: Đảo phách là kiểu nối tiếp tiết tấu, trong đó âm bắt đầu vang ở phách nhẹ hoặc phần nhẹ của phách ngân sang phách mạnh hoặc phần mạnh của phách sau đó.

Hiện tượng đảo phách làm cho trọng âm của tiết tấu không trùng với trọng âm của tiết nhịp.

Một số hình thức đảo phách thường gặp:

– Đảo phách trong cùng một ô nhịp:

– Đảo phách từ ô nhịp này đến ô nhịp khác (đảo phách qua ô nhịp):

1. Em hãy nêu khái niệm đảo phách.
2. Có mấy hình thức đảo phách thường gặp?

1. Xác định tiết tấu đảo phách trong bài *Khi vui xuân sang*.
2. Em hãy sưu tầm một bài hát hoặc bản nhạc có tiết tấu đảo phách để chia sẻ với bạn.

BÀI 18

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được những nét chính về Dân ca quan họ Bắc Ninh.
- **Nghe nhạc:** Nêu cảm nhận và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe bài *Trên rừng ba mươi sáu thứ chim*.

Hát và gõ đệm cho bài *Lí cây đa*.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Dân ca quan họ Bắc Ninh

Tìm hiểu Dân ca quan họ Bắc Ninh

Quan họ là thể loại dân ca nổi tiếng của vùng châu thổ sông Hồng, bắt nguồn từ tục kết chạ (kết làm anh em) của các làng hai bên bờ sông Cầu chảy qua khu vực hai tỉnh Bắc Giang và Bắc Ninh. Quan họ được nhắc đến như là một “đặc sản” của vùng văn hoá Kinh Bắc xưa, đặc biệt phát triển ở tỉnh Bắc Ninh nên khi nói về quan họ người ta hay nói quan họ Bắc Ninh.

Hát quan họ được tổ chức quanh năm, thường vào mùa xuân với nhiều hình thức hát khác nhau, đối đáp giữa hai bên nam nữ (liền anh, liền chị). Trang phục của liền anh thường là áo the, đầu đội khăn xếp, tay cầm ô lục soạn; liền chị mặc áo năm thân, vấn khăn mỏ quạ, tay cầm nón thúng quai thao,...

Giai điệu trong các bài hát quan họ thường nhiều luyến láy, rất tinh tế, thiên về tính chất trữ tình; số lượng bài bản phong phú có đến vài trăm bài bản; nội dung nói về tình yêu đôi lứa, ca ngợi phong cảnh hữu tình,... Một số bài tiêu biểu như: *Cây trúc xinh*, *Lí cây đa*, *Ngồi tựa mạn thuyền*, *Trên rừng ba mươi sáu thứ chim*, *Mười nhớ*, *Chuông vàng gác cửa tam quan*,...

Ngày 30 tháng 9 năm 2009, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hoá Liên hợp quốc (UNESCO) ghi danh Dân ca quan họ Bắc Ninh là Di sản văn hoá phi vật thể đại diện của nhân loại.

1. Hãy nêu nét chính về Dân ca quan họ Bắc Ninh.

2. Kể tên một số làn điệu, bài bản quan họ phổ biến.

NGHE NHẠC

Trên rừng ba mươi sáu thứ chim

(trích)

Vui tươi *Dân ca quan họ Bắc Ninh*

Trên rừng ba mươi sáu ấy mấy chim em mà thứ
chim. Thứ chim là chim chào bèo, thứ chim là chim chích choè...

Nghe bài *Trên rừng ba mươi sáu thứ chim* (Dân ca quan họ Bắc Ninh), biểu lộ cảm xúc và gõ đệm một cách nhẹ nhàng theo tiết tấu sau:

Trên rừng ba mươi sáu thứ chim là bài Dân ca quan họ Bắc Ninh rất phổ biến, ca ngợi thiên nhiên và tình yêu lao động, thường được dùng để hát trong lúc giao lưu giữa các nhóm quan họ. Lời ca giàu hình ảnh, âm nhạc tươi sáng, mượt mà, tràn ngập niềm lạc quan yêu đời. Cách hát vang, rền, nền, nảy đặc trưng của quan họ đã tôn thêm vẻ đẹp đặc sắc của âm nhạc và lời ca trong bài hát.

Nhận xét tính chất âm nhạc và cách hát đặc trưng trong bài *Trên rừng ba mươi sáu thứ chim*.

Em hãy sưu tầm một số bài dân ca quan họ (mp3, video, ...) để chia sẻ với bạn.

"Âm nhạc dân tộc của ta rất độc đáo.
Việt Nam có rất nhiều câu hát dân ca hay
cần phải khai thác và phát triển..."
(Chủ tịch Hồ Chí Minh)

Bài 19:

- Đọc nhạc: *Bài đọc nhạc số 5.*
- Hát: *Giấc mơ của em.*
- Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: *Bài thực hành số 5.*

Bài 20:

- Thường thức âm nhạc: Nhạc sĩ Wolfgang Amadeus Mozart.
- Nghe nhạc: *Chương III Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ* trong sonata số 11 cho piano của W. A. Mozart.

BÀI 19

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Đọc nhạc:** Đọc đúng tên nốt, cao độ, trường độ *Bài đọc nhạc số 5 – Giấc mơ của em.*
- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca với tính chất sôi nổi, nhẹ nhàng của bài *Giấc mơ của em.*
- **Nhạc cụ thể hiện tiết tấu:** Biết sử dụng nhạc cụ thể hiện tiết tấu để gõ đệm cho bài hát *Giấc mơ của em.*

ĐỌC NHẠC
HÁT

Bài đọc nhạc số 5

Giấc mơ của em

Phông nhạc của Benny Andersson, Bjorn Ulvaeus

Lời viết: Trần Đức Lâm

Nhanh vừa, nhẹ nhàng

Thoảng nghe ngọn gió nhẹ đưa vòm cây. Tưởng như bài hát tuổi thơ về đây. Ngày vừa lên nắng tươi hồng, ngập tràn muôn sắc hoa. Và em mơ những thiên thần cùng hòa chung tiếng ca. Dòng sông mát rất êm đềm dịu dàng đưa cánh hoa trôi ra biển khơi. Và em mơ những kỉ niệm cùng đùa vui với bao nhiêu bạn bè thân. Thoảng nghe ngọn gió nhẹ đưa vòm cây. Tưởng như bài hát tuổi thơ về

1. Nghe (hoặc xem video) và vận động nhẹ nhàng theo nhạc bài *I have a dream* (Giấc mơ của em) do nghệ sĩ Hauser diễn tấu Cello.

2. Bản nhạc này em đã từng được nghe ở đâu?

3. Kể tên 1 hoặc 2 bài hát khác của ban nhạc ABBA mà em biết.

1. Tìm hiểu và nhận xét Bài đọc nhạc số 5

Giấc mơ của em là bài hát được viết lời Việt theo giai điệu bài *I have a dream*, sáng tác bởi Benny Andersson và Bjorn Ulvaeus – 2 thành viên trong nhóm nhạc ABBA của Thụy Điển. *I have a dream* nổi tiếng từ những năm 70 – 80 của thế kỉ trước, đến nay vẫn rất được yêu mến trên thế giới.

Giấc mơ của em có giai điệu trong sáng, sôi nổi, nhiệt thành, nói lên những cảm xúc về những kỉ niệm đẹp của thời thơ ấu. Bài hát có 3 phần: phần 1 từ “*Thoảng nghe ngọn gió ...*” đến “*... tuổi thơ về đây*” gồm 2 câu hát; phần 2 từ “*Ngày vừa lên nắng tươi hồng ...*” đến “*... bao nhiêu bạn bè thân*” gồm 4 câu hát; phần 3 tiếp theo từ “*Thoảng nghe ngọn gió ...*” đến “*... tuổi thơ về đây*” gồm 2 câu hát, tái hiện chất liệu âm nhạc phần 1.

2. Đọc gam C Major, quãng 2, quãng 3 và các âm ổn định theo mẫu của các bài đã học.

3. Đọc nhạc và ghép lời Bài Đọc nhạc số 5 – *Giấc mơ của em* từ đầu đến “*... tuổi thơ về đây*” (trước khung thay đổi số 1).

4. Hát bài *Giấc mơ của em*, thể hiện sự sôi nổi, nhiệt thành và kết hợp vận động theo nhạc.

5. Nêu cảm nhận của em về bài hát.

Nhạc cụ thể hiện tiết tấu: Bài thực hành số 5

1. Nhận xét các mẫu tiết tấu dưới đây:

a.

b.

2. Thực hiện hai mẫu tiết tấu trên với nhạc cụ gõ theo các bước sau:

- Đọc tiết tấu.
- Gõ tiết tấu.

Sử dụng nhạc cụ gõ để đệm cho bài hát *Giấc mơ của em*

Giấc mơ của em

(trích)

Phông nhạc của Benny Andersson, Bjorn Ulvaeus

Lời viết: Trần Đức Lâm

Nhanh vừa, nhẹ nhàng

Thoảng nghe ngọn gió nhẹ đưa vòm cây...

Em hãy cùng bạn trình diễn bài *Giấc mơ của em* với các hình thức khác nhau (song ca, tam ca, tốp ca,...) kết hợp gõ đệm theo tiết tấu đã học.

BÀI 20

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Thường thức âm nhạc:** Nêu được đôi nét về cuộc đời và sự nghiệp sáng tác của nhạc sĩ W. A. Mozart.
- **Nghe nhạc:** Nêu được cảm nhận và biết biểu lộ cảm xúc khi nghe *Chương III Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ* trong sonata số 11 cho piano của nhạc sĩ W. A. Mozart.

Nghe trích đoạn bản *Serenade số 13 giọng G Major* viết cho dàn dây của nhạc sĩ W. A. Mozart.

THƯỜNG THỨC ÂM NHẠC

Nhạc sĩ Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791)

Tìm hiểu nhạc sĩ W.A Mozart

Trong lịch sử âm nhạc thế giới, W. A. Mozart được xem là hiện tượng hiếm có bởi tài năng kiệt xuất trong sáng tác, biểu diễn và nổi tiếng thần đồng từ khi còn rất nhỏ. Ông là nhạc sĩ người Áo, nhạc sĩ vĩ đại của trường phái âm nhạc cổ điển Vienna nửa sau thế kỉ XVIII.

Mozart sinh ngày 27 tháng 1 năm 1756. Quê hương ông là thành phố Salzburg, gần dãy núi Alps, thuộc Tây Bắc nước Áo. Nơi đây, Mozart được lớn lên trong khung cảnh thiên nhiên hùng vĩ, cùng những điệu dân ca, dân vũ đặc sắc. Những ấn tượng từ thời ấu thơ đã trở thành nguồn xúc cảm mãnh liệt trong các sáng tác sau này của nhà soạn nhạc.

Lúc 3 tuổi, Mozart đã có thể nhắc lại và chơi trên đàn những giai điệu ngắn mà chỉ nghe được một lần. Lên 5 tuổi, Mozart đã bắt đầu sáng tác, 6 tuổi đã biểu diễn thành thạo đàn clavecin, organ và violin. Từ đó, Mozart theo bố và chị đi biểu diễn ở thủ đô nước Áo và các thành phố lớn của châu Âu. Tài năng biểu diễn và sáng tác tại chỗ của Mozart đã chinh phục được các vị vua, chúa và ngay cả những thính giả khó tính nhất cũng phải thán phục.

Cuộc đời của người nhạc sĩ thiên tài tuy ngắn ngủi (35 tuổi) nhưng ông đã sáng tác một số lượng lớn tác phẩm ở rất nhiều thể loại: 41 giao hưởng, 19 sonata cho piano, 23 vở nhạc kịch, nhiều concerto; các tiểu phẩm cho nhiều loại đàn và nhiều tác phẩm thanh nhạc, ca khúc, hợp xướng,... Giai điệu âm nhạc của Mozart trong sáng, tinh tế, tươi vui, lạc quan, giàu sức truyền cảm; nội dung có tính nhân văn sâu sắc. Nghe âm nhạc của Mozart, con người như thấy cuộc đời luôn tươi đẹp.

Mozart mất ngày 5 tháng 2 năm 1791. Trong suốt cuộc đời lao động nghệ thuật không ngừng nghỉ của mình, ông đã để lại nhiều tác phẩm đạt giá trị đỉnh cao, tiêu biểu

Chân dung
nhạc sĩ W. A. Mozart

như *Giao hưởng số 40* giọng Son thứ; *Sonata cho piano số 11* giọng La trưởng; nhạc kịch *Cây sáo thần*, *Đám cưới Phigaro*,... Ngày nay, những giai điệu tuyệt vời của Mozart vẫn thường xuyên vang lên ở nhiều thành phố của nước Áo và trên khắp thế giới.

1. Hãy nêu những chi tiết thể hiện tài năng kiệt xuất của Mozart.
2. Kể tên một số thể loại và tác phẩm tiêu biểu của Mozart.
3. Cuộc đời và những cống hiến của Mozart gợi cho em suy nghĩ gì?

NGHE NHẠC

Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ (trích)

W. A. Mozart

Nghe và vận động theo nhạc *Chương III, Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ* trong sonata số 11 của W. A. Mozart.

Sonata số 11 giọng La trưởng có 3 chương, trong đó *Chương III* có tên gọi là *Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ (Rondo Alla Turca)*, thường được biểu diễn độc lập và rất được ưa chuộng trên thế giới. Bản nhạc có giai điệu trong sáng, sinh động, sôi nổi, vui tươi, là nét đặc trưng trong âm nhạc của Mozart.

Nêu cảm nhận của em về *Chương III, Hành khúc Thổ Nhĩ Kỳ* trong sonata số 11 cho piano của Mozart.

Em hãy sưu tầm một số tác phẩm (mp3, video,...) của nhạc sĩ W. A. Mozart để chia sẻ với bạn.

Âm nhạc là ngôn ngữ chung của nhân loại.
(Longfellow)

Bài 21:

- Hát: *Mùa hè chào nghiêng.*
- Nghe nhạc: Bài hát *Hooray! Hooray! It's a holi-holiday.*

Bài 22:

Nhạc cụ thể hiện giai điệu:

- + Recorder: Luyện tập hoà tấu *Bài thực hành số 5.*
- + Kèn phím: Luyện tập hoà tấu *Bài thực hành số 5.*

BÀI 21

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- **Hát:** Hát đúng giai điệu, lời ca và tính chất hồn nhiên, vui tươi của bài *Mùa hè chao nghiêng*.
- **Nghe nhạc:** Nêu được cảm nhận và biểu lộ cảm xúc khi nghe bài hát *Hooray! Hooray! It's a holi-holiday* của nhóm Boney M.

HÁT

Mùa hè chao nghiêng

Vui tươi

Nhạc và lời: Hàn Ngọc Bích

Chao nghiêng chao nghiêng mùa hè như cánh võng chao
nghiêng. Nhón bước chân trần em đi cùng mùa hè ngây
thơ. Nhật hoa làm mưa tiếng ve rền làm bài hát
ru. Mùa hè nóng nần và mùa hè ngây thơ. Tiếng sơn
ca từ mây trời xa. Sóng vu vơ đùa bên ghềnh
đá. Chơi trốn tìm em trốn vào hoa sim. Cười vui
quá cho mùa hè chao nghiêng. Tiếng sơn... nghiêng.

1. Nghe và vận động theo bài hát *Vào hạ* của Lê Hữu Hà.
2. Em thích những hoạt động trải nghiệm nào khi mùa hè đến?
3. Kể tên một số bài hát về mùa hè mà em biết.

1. Tìm hiểu bài hát

Bài hát *Mùa hè chao nghiêng* có giai điệu vui tươi, rộn ràng, như mở ra một khung cảnh thiên nhiên của mùa hè rực nắng và những chùm phượng đỏ râm ran tiếng ve, đón các em bước vào mùa hè nong nản với những trải nghiệm thú vị.

Bài hát có hình thức hai đoạn: đoạn 1 từ "*Chao nghiêng, chao nghiêng ...*" đến "*... và mùa hè ngây thơ*", đoạn 2 được nhắc lại 2 lần từ "*Tiếng sơn ca ...*" đến "*... cho mùa hè chao nghiêng*".

2. Nghe bài hát *Mùa hè chao nghiêng*, nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc và nội dung, ý nghĩa của bài hát.
3. Quan sát bản nhạc và nêu những kí hiệu âm nhạc đã học.
4. Học hát bài *Mùa hè chao nghiêng*.

Hát bè 1 bài *Mùa hè chao nghiêng*, thể hiện nét vui tươi, phấn khởi.

Hát 2 bè và tạo sự hài hoà giữa các bè.

NGHE NHẠC

Hooray! Hooray! It's a holi-holiday (trích)

Nhạc: Frank Farian

Lời: Fred Jay

Allegretto

Dig-ge ding ding ding dig-ge ding-ge ding ding. Hey - di-hey - di -

hoh. Dig-ge ding ding ding dig-ge ding-ge ding ding. Hey - di-hey-di - hoh.

Nghe bài *Hooray! Hooray! It's a holi-holiday* và nêu hiểu biết của em về bài hát.

Hooray! Hooray! It's a holi-holiday là bài hát vui tươi, sôi nổi, tràn đầy nhiệt huyết và rất lôi cuốn của nhóm Boney M, một ban nhạc nổi tiếng thế giới từ cuối những năm 70 của thế kỉ XX. Bài hát gửi tới người nghe thông điệp về một kì nghỉ hè, giúp chúng ta thư thái, yêu đời hơn sau một thời gian học tập và làm việc.

1. Nghe lại bài *Hooray! Hooray! It's a holi-holiday* và biểu lộ cảm xúc (vận động hoặc gõ nhịp) theo bài hát.
2. Nêu cảm nhận về tính chất âm nhạc của bài hát.

1. Hãy sưu tầm clip/ video bài hát có chủ đề về mùa hè để chia sẻ với bạn.

BÀI 22

YÊU CẦU CẦN ĐẠT

Nhạc cụ thể hiện giai điệu: Biết sử dụng sáo recorder hoặc kèn phím để hoà tấu *Bài thực hành số 5*.

Nhạc cụ thể hiện giai điệu

Sáo recorder – Bài thực hành số 5

Thể hiện *Bài thực hành số 4* của sáo recorder (trang 51).

1. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ) trong *Bài thực hành số 5*.
2. Đọc tên nốt nhạc theo tiết tấu và luyện tập hoà tấu *Bài thực hành số 5*

Bài thực hành số 5

Lương Diệu Ảnh

Moderato

Recorder I

Recorder II

Chân trời sáng tạo

Thể hiện *Bài thực hành số 5* với nhịp độ moderato.

Trình diễn *Bài thực hành số 5* với các hình thức khác nhau.

Kèn phím – Bài thực hành số 5

Thể hiện *Bài thực hành số 4* của kèn phím (trang 51).

1. Chỉ ra các kí hiệu đã học (nhịp, tốc độ, cao độ, trường độ) trong *Bài thực hành số 5*.
2. Đọc tên nốt nhạc theo tiết tấu và luyện tập hoà tấu *Bài thực hành số 5*.

Bài thực hành số 5

Moderato

Lương Minh Tân

Kèn phím I

Kèn phím II

The musical score is written for two piano parts, Kèn phím I and Kèn phím II, in 4/4 time. The tempo is marked *Moderato*. The key signature has one sharp (F#). The score consists of two systems of staves. The first system has four measures, and the second system has four measures. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above the notes. The key signature has one sharp (F#).

Thể hiện *Bài thực hành số 5* với nhịp độ *moderato*.

Trình diễn *Bài thực hành số 5* với các hình thức khác nhau.

Mỗi mùa hè đến tuổi thơ lại ulla về
rực rỡ như hoa hồng.
(Marty Rubin)

GIẢI THÍCH THUẬT NGỮ

Thuật ngữ	Giải thích	Trang
Chầu văn	Thể loại âm nhạc cổ truyền Việt Nam, có hình thức trình diễn gắn với nghi thức tín ngưỡng thờ tứ phủ (Đạo Mẫu) và thờ Đức Thánh Trần (Đức Thánh vương Trần Hưng Đạo).	38
Chuyển soạn	Soạn lại một tác phẩm đã viết trước đó để trình diễn theo một cách khác với bản gốc.	12
Clavecin (Harpsichord)	Một loại nhạc cụ phương Tây có hình dáng gần giống piano.	59
Dàn nhạc dân tộc cổ truyền Việt Nam	Dàn nhạc gồm các nhạc cụ dân tộc Việt Nam, thường diễn tấu các bài bản cổ truyền, tác phẩm viết cho nhạc cụ dân tộc, độc tấu và hoà tấu,...	37
Dàn nhạc giao hưởng	Dàn nhạc có quy mô lớn về biên chế các nhạc cụ phương Tây gồm 4 bộ: dây, đồng, gỗ, gõ; thường được sử dụng để diễn tấu các tác phẩm giao hưởng.	20
Hình thức âm nhạc	Mô hình cấu trúc của tác phẩm âm nhạc diễn ra theo thời gian. Có những hình thức âm nhạc từ nhỏ đến lớn như: hình thức một đoạn, hai đoạn, ba đoạn,...	7
Liền anh, liền chị	Cách gọi các thành viên nam (nữ) trong sinh hoạt hát dân ca quan họ	53
Nhạc Jazz	Thể loại âm nhạc mang tính ngẫu hứng cao, có nguồn gốc từ Châu Phi do một nhóm nghệ sĩ biểu diễn.	21
Organ (pipe organ)	Một nhạc cụ phương Tây dùng nhiều trong nhà thờ, có kích thước lớn, gồm: bàn phím, các ống hơi, bàn đạp điều khiển bằng chân,....	59
Tiết nhịp	Sự tiếp nối đều đặn các phách mạnh và phách nhẹ có tính chu kì.	52

*Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam xin trân trọng cảm ơn
các tác giả có tác phẩm, tư liệu được sử dụng, trích dẫn
trong cuốn sách này.*

Chịu trách nhiệm xuất bản:

Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI

Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH

Chịu trách nhiệm nội dung:

Tổng biên tập PHẠM VĨNH THÁI

Biên tập nội dung: VŨ DIỆP THẢO VY – LÊ THÀNH LỢI

Biên tập mỹ thuật: ĐẶNG NGỌC HÀ

Trình bày bìa: THANH BÌNH – NGỌC HÀ – THANH TRÚC

Thiết kế sách: NGỌC HÀ

Minh họa: THANH BÌNH – NGỌC HÀ – THANH TRÚC

Sửa bản in: VŨ DIỆP THẢO VY – LÊ THÀNH LỢI

Chế bản: CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐỊNH

Bản quyền © (2022) thuộc Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Xuất bản phẩm đã đăng kí quyền tác giả. Tất cả các phần của nội dung cuốn sách này đều không được sao chép, lưu trữ, chuyển thể dưới bất kì hình thức nào khi chưa có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

ÂM NHẠC 8 (Chân trời sáng tạo)

Mã số:

In bản, (QĐ in số) khổ 19 x 26,5 cm.

Đơn vị in:

Cơ sở in:

Số ĐKXB:

Số QĐXB: ... ngày ... tháng ... năm 20...

In xong và nộp lưu chiểu tháng ... năm 20...

Mã số ISBN:

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

BỘ SÁCH GIÁO KHOA LỚP 8 – CHÂN TRỜI SÁNG TẠO

1. NGỮ VĂN 8 – TẬP MỘT	10. CÔNG NGHỆ 8
2. NGỮ VĂN 8 – TẬP HAI	11. GIÁO DỤC THỂ CHẤT 8
3. TOÁN 8 – TẬP MỘT	12. ÂM NHẠC 8
4. TOÁN 8 – TẬP HAI	13. MĨ THUẬT 8 (1)
5. TIẾNG ANH 8	14. MĨ THUẬT 8 (2)
Friends Plus - Student Book	15. HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM,
HƯỚNG NGHIỆP 8 (1)
6. GIÁO DỤC CÔNG DÂN 8	16. HOẠT ĐỘNG TRẢI NGHIỆM,
HƯỚNG NGHIỆP 8 (2)
7. KHOA HỌC TỰ NHIÊN 8	
8. LỊCH SỬ VÀ ĐỊA LÝ 8	
9. TIN HỌC 8	

Các đơn vị đầu mối phát hành

- **Miền Bắc:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Hà Nội
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Bắc
- **Miền Trung:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Đà Nẵng
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Trung
- **Miền Nam:** CTCP Đầu tư và Phát triển Giáo dục Phương Nam
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục miền Nam
CTCP Sách và Thiết bị Giáo dục Cửu Long

Sách điện tử: <http://hanhtrangso.nxbgd.vn>

Kích hoạt để mở học liệu điện tử: Cào lớp nhũ trên tem để nhận mã số. Truy cập <http://hanhtrangso.nxbgd.vn> và nhập mã số tại biểu tượng chìa khoá.

